

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خلاصہ کتاب روانشناسی بالینی

نویسنده:

دکتر سعید شاملو

فصل اول: تاریخچه

- پیشرفت‌های حاصله در بیولوژی، فلسفه، سیاست و امثال آن در تشکیل تاریخچه روانشناسی درمانی، موثر بوده است.
- تاریخ روانشناسی بالینی با تکامل روانشناسی مرضی، آمیخته بوده و گذشته آن به زمان انسان اولیه باز می‌گردد.
- روش‌های مطالعه بیماری‌های روانی موقعی نضج گرفت که مسئله بیماری روانی، از خرافات و عقاید ماوراء الطبیعه مجزا شد.

روانشناسی مرضی:

- ✓ بشر اولیه، امراض روانی را پدیده‌ای ماوراء الطبیعه می‌دانست.
- ✓ روش‌های درمان بیماران روانی عبارت بود از سوراخ کردن جمجمه بمنظور آزاد کردن روح پلید، به زنجیر بستن، تنبیه جسمی، سوزاندن و انواع شکنجه‌های دیگر.
- ✓ بنظر بقراط، مرکز تمام فعالیت‌های بشر، مغز بوده و هرگونه اختلالی در آن، سبب بروز امراض روانی می‌شود.
- ✓ بقراط بیماری را نه تنها از جنبه آناتومی بلکه از لحاظ شیمیایی و عاطفی نیز مورد مطالعه و بررسی قرار داد.
- ✓ وایوز، یک قرن قبل از هابز و ۳ قرن قبل از فروید، درباره ارتباط افکار و تاثیر عواطف بر آن بحث کرد.
- ✓ در سال ۱۷۹۶، ویلیام توك، بیمارستانی در انگلستان بمنظور نگهداری و معالجه بیماران روانی ساخت.
- ✓ در اواخر قرن ۱۸ در فرانسه، فیلیپ پینل، رئیس بزرگترین بیمارستان روانی فرانسه شد.
- ✓ فرایک در آلمان و بنجامین راش در آمریکا، در زمینه بیماری‌های روانی، فعالیت‌های اساسی انجام دادند.
- ✓ یکی از عوامل مهم در ایجاد سایکو آنالیز و تئوری‌های جدید شخصیت و روش‌های معاصر درمان، پدیده‌ای بود که در قرن ۱۹، آن را مسمریسم می‌نامیدند.
- ✓ مسمر توانست پدیده‌ای را که امروزه هیپنوتیزم نام دارد، کشف کرده و این قدرت را که بنظر او، تنها خود او و افراد دیگری داشتند، مغناطیس حیوانی نامید.
- ✓ براید، نام هیپنوتیزم را جانشین مسمریسم ساخت.
- ✓ شارکو و برنهایم، از هیپنوتیزم برای درمان استفاده کرده و فروید تحت تاثیر این استادان، هیپنوتیزم را برای درمان بیماران روانی بکار برد ولی بعدها، روش تداعی آزاد را جایگزین آن کرد.
- ✓ تجسّسات فروید در زمینه ضمیر ناخودآگاه، بیش از هر عامل دیگری در ایجاد روانشناسی بالینی موثر بود.
- ✓ شاگردان فروید مانند یونگ و آدلر، مکتب سایکو آنالیز را توسعه داده و عقاید نوینی به آن افزودند.
- ✓ تئوری از هم گسیختگی شخصیت توسط پیر ژانه، شاگرد شارکو و از مشاهده افراد تحت هیپنوتیزم و اشخاصی که دارای شخصیت‌های متعددی بودند، بوجود آمد که بعدها توسط مورتون پرایس توسعه یافت.
- ✓ فعالیت‌های پاولف در مورد بازتاب‌های شرطی، کشف داروی مترازول بوسیله مدونا بمنظور درمان با شوک، استفاده از انسولین بوسیله ساکل در معالجه مبتلایان به اسکیزوفرنی و معرفی الکتروشوک بوسیله سرلتی و بینی، در تاریخ روانشناسی مرضی موثر است.

پیدایش روانشناسی بالینی:

- ✓ در سال ۱۸۳۸، اسکیرول برای اولین بار فرق میان سایکوز و عقب‌ماندگی هوشی را مطرح ساخت.

- ✓ تمایز بین این دو، یکی از دست رفتن گنجایش هوشی به سبب ابتلا به بیماری روانی و دیگری عدم پیشرفت و تکامل گنجایش‌های اولیه است.
- ✓ اسکیرول، متوجه شد عقب‌ماندگی عقلی، درجات مختلفی داشته و آنها را به ۲ دسته تقسیم کرد.
- ✓ اسکیرول، تکلم را بهترین معیار برای تشخیص عقب‌ماندگی عقلی می‌دانست.
- ✓ بنظر وی، زبان بیش از سایر فعالیت‌های دیگر انسان، رابطه نزدیک‌تری با مقدار هوش دارد.
- ✓ هرچه شخص باهوش‌تر باشد، بهتر می‌تواند از زبان استفاده کند و بالعکس.
- ✓ سگن با مشاهده پیشرفت پسر وحشی در تعلیم که توسط ایتارد انجام شده بود، معتقد شد که می‌توان افراد عقب‌مانده را تعلیم داد و با چنین ایده‌ای، اولین آموزشگاه تعلیم این کودکان را تاسیس کرد.
- ✓ اسپینوزا، اولین فردی است که اساس موروثی بودن عقاید را پایه‌گذاری کرد.
- ✓ لاک بعد از رد نظریه اسپینوزا اظهار داشت: روان مانند یک لوح خالی بوده که بتدریج و از طریق حواس، معرفت پیدا می‌کند.
- ✓ نظریات جان لاک منجر به آزمایش‌های ایتار و سگن شد.
- ✓ توجه واقعی به اختلاف فردی، در اوایل قرن ۱۹ میلادی ظاهر شد.
- ✓ افلاطون معتقد بود که تفویض حرفه به افراد باید برحسب قابلیت و شایستگی آنها صورت بگیرد.
- ✓ تفاوت‌های فردی برای اولین بار بر اثر تصادف، توسط علم نجوم اندازه‌گیری شد.
- ✓ کتل در اولین آزمایشگاه روانشناسی در شهر لایپزیک، اولین تحقیق علمی درباره سرعت عکس‌العمل را انجام داد.
- ✓ علاقه و توجه به اندازه‌گیری هوش، موجب پیدایش رشته روانشناسی کودک شد.
- ✓ در سال ۱۷۸۷، تیدمن گزارشی را که براساس مشاهدات رفتار کودک خود نگاشته بود، منتشر کرد که اولین تحقیق علمی درباره کودک بود.
- ✓ روانشناسی بالینی در اصل به سبب علاقه به مسائل کودکان عقب افتاده بوجود آمد.
- ✓ کتاب مشهور داروین به نام "منشا انواع" که در سال ۱۸۵۹ منتشر شد و روانشناسی، وارث قسمتی از نظریات علمی داروین و اصول تکامل وی است.
- ✓ داروین با انتشار کتاب "ظهور عواطف در انسان و حیوان" در سال ۱۸۷۳، به پیشرفت روانشناسی، کمک مستقیم نزدیک‌تری کرد.
- ✓ داروین و اسپنسر معتقد بودند که رفتار عاطفی انسان همانند ساختمان جسمانی او، ارثی بوده و منشا آن را می‌توان در حیوانات پایین‌تر یافت.
- ✓ همزمان با کشفیات داروین، گالتون مشاهدات خود را درباره ارثی بودن نبوغ در کتابی به نام نبوغ ارثی منتشر ساخت و در سال ۱۸۸۳، روش بسیار مهم تحقیق در وراثت را بوسیله دوقلوها معرفی کرد.
- ✓ بنظر گالتون، می‌توان بوسیله آزمون‌های مختلف حسی، هوش افراد را اندازه‌گیری کرد.
- ✓ گالتون مبتکر استفاده از پرسشنامه بمنظور ارزیابی منش و شخصیت بود و از این وسیله برای دستیابی به تخیلات افراد استفاده کرد.

✓ آغاز روش‌های علمی بصورت منظم در روانشناسی برای اندازه‌گیری خصوصیات جسمانی و روانی بشر، از زمان گالتون شروع شد.

✓ در سال ۱۸۷۹، اولین آزمایشگاه رسمی توسط ویلهلم وونت در دانشگاه لایپزیک آلمان تاسیس شد.

✓ در زمان وونت، قلمروی تحقیقات روانشناسی محدود به تحقیق درباره قوای ادراکی یا سایکوفیزیک بوده که توسط فخر، شروع شده بود.

✓ کتل در سال ۱۸۹۰ برای اولین بار از اصطلاح آزمون‌های روانی استفاده کرد.

✓ آزمون هوش بینه که برای کودکان بود، افراد را برحسب سن تقسیم‌بندی می‌کرد.

✓ بینه و سیمون، اولین آزمون هوش را در سال ۱۹۰۵ ساختند.

✓ کار بینه در ساخت آزمون هوش را از بسیاری جهات می‌توان اساس روانشناسی بالینی دانست.

روانشناسی بالینی جدید:

✓ در روانشناسی جدید، ۲ عامل ایجاد گروه‌های حرفه‌ای و موسسات و کلینیک‌های روانشناسی و تکامل تدریجی وسایل کلینیکی را می‌توان از آغاز نهضت اندازه‌گیری روانی مشاهده کرد.

✓ آغاز اندازه‌گیری دقیق و علمی هوش بوسیله آزمون، از زمان بینه شروع شد.

✓ بینه، اولین آزمون هوش را در سال ۱۹۰۵ و با کمک سیمون منتشر کرد.

✓ تجدید چاپ آزمون فوق در سال ۱۹۰۸ انجام شده که نظریه سن روانی را نیز در بر داشت.

✓ ترمن در سال ۱۹۱۶، آزمون بینه را تکمیل و برای مردم آمریکا هنجاریابی کرد که تا سال ۱۹۳۷، بهترین و مشهورترین آزمون هوش کودکان محسوب می‌شد.

✓ در سال ۱۹۸۶، چهارمین تجدیدنظر این آزمون صورت گرفت.

✓ آزمون‌های هوش گروهی در سال‌های جنگ جهانی اول بوجود آمد که آزمون آلفا برای باسوادان و آزمون بتا برای بی‌سوادان بود.

✓ در حدود سال ۱۹۲۰، آزمون‌های هوش فردی و گروهی، کلامی و غیرکلامی به نسبت قابل ملاحظه‌ای ساخته شده و اصطلاح بهره هوشی، رایج و اندازه‌گیری هوش عملی نیز متداول شد.

✓ آزمون‌های استعداد در زمان جنگ جهانی اول و آزمون‌های علاقه و استعداد‌های مکانیکی همزمان با آزمون‌های استعداد ساخته شدند.

✓ قدم بزرگ دیگر در پیشرفت و توسعه رشته آزمون‌سازی، مطالعات آرنولد گزل در سال ۱۹۲۸ درباره تکامل کودکان بود.

✓ در سال ۱۹۲۷، ترستون تحقیقات خود را درباره فاکتور آنالیز هوش شروع کرد.

✓ از نظر ترستون، هوش از تعدادی عوامل مستقل تشکیل شده ولی از نظر اسپیرمن، اساس هوش، یک عامل کلی است.

✓ وکسلر در سال ۱۹۳۹، آزمون وکسلر - بلویو را برای اندازه‌گیری هوش بزرگسالان درست کرد که اولین آزمون میزان شده بمنظور اندازه‌گیری هوش بزرگسالان بود.

✓ مشکل اساسی درباره آزمون‌های شخصیت، عدم توافق نظری بود که دانشمندان درباره تعریف و ماهیت این پدیده با یکدیگر داشتند.

✓ در سال ۱۹۱۸، اولین آزمون اندازه‌گیری حالات عصبی بوسیله وودورث برای انتخاب افراد در ارتش منتشر شد.